

Týždeň od 8. do 14. júla 2012

BUDOVANIE VZŤAHOV

ZÁKLADNÝ VERŠ

Veď kto je naša nádej alebo radosť, alebo veniec chvály pred naším Pánom Ježišom pri jeho príchode, nie práve vy? Áno, vy ste naša sláva i radosť.
(1Tes 2,19.20 SEkP)

ZÁKLADNÁ MYŠLIENKA

Správne evanjelizačné úsilie vytvára vzťahy, ktoré obstoja v skúške časom a vydržia v horizonte večnosti.

V Tesalonike mal Pavol trojtýždňovú evanjelizačnú kampaň, ktorá vyvolala nevôľu a odpor miestnych náboženských predstaviteľov a pouličnej zberby. Pavla napokon zatkli a predviedli pred mestskú radu. Po prepustení z Tesaloniky odišiel.

V tejto lekcii budeme hovoriť o udalostiach, ktoré nasledovali po Pavlovej evanjelizácii v Tesalonike. Bolo by pochopiteľné, keby sa apoštol zameril na to, ako sa vyrovať s odporom a rôznymi prekážkami. Pavol sa však sústreďuje na vzťahy, ktoré nadviazal s novými členmi kresťanského spoločenstva v Tesalonike, a chce ich ďalej rozvíjať.

Pavla trápilo, že nemôže zostať s tými, ktorí uverili na základe jeho svedectva. Uvedomoval si, že s nimi strávil veľmi málo času. Vo svojej viere sú ešte ľahko zraniteľní a môžu byť negatívne ovplyvnení. Pretože s nimi nemohol byť osobne, pod vplyvom Ducha Svätého sa rozhodol napísať im aspoň listy. Tieto jeho listy sa neskôr stali súčasťou novozákonného kánonu.

NEPRIATELSTVO V TESALONIKE

Ale žiarliví Židia vzali si akýchsi podliakov z ulice, vyvolali rozruch medzi spodinou a rozbúrili mesto. Napadli Jasonov dom a chceli Pavla a Sílasa vyviešť pred ľud. Keď ich však nenašli, odvliekli Jasona a niektorých bratov k predstaveným mesta a volali: Tí, čo prevracajú celý svet, prišli aj sem a Jason ich prijal. A všetci títo konajú proti cisárovým nariadeniam, lebo tvrdia, že kráľom je Ježiš. Takto pobúrili dav i predstavených mesta, ktorí to počúvali. Keď však dostali od Jasona a od ostatných záruku, prepustili ich. (Sk 17,5–9 SEKP)

Keď niekto príde s novým učením, ktoré ľudí nadchne, je možné, že naňho začnú žiarliť ostatní náboženský predstavitelia. Pozornosť ľudí, ktorá bola doposiaľ nasmerovaná na nich, sa presmerovala inam. V dôsledku toho sa začnú správať iracionálne. Vynaložia všetko úsilie na to, aby zmenšili vplyv nového učiteľa.

Rímsky historik Tacitus píše, že v dobe, ktorá predchádzala udalostiam v Tesalonike, vznikli medzi Židmi v Ríme veľké spory ohľadom istého „Chresta“. Zdá sa, že Rimania príliš nechápali židovské predstavy o Mesiášovi (grécky Kristus). Vnímali však, že niečie kázanie evanjelia spôsobilo v židovskej komunite v Ríme rozkol.

Rímskym úradníkom sa zdalo, že horlivá debata o Mesiášovi môže vyústiť do vzbury a dosadenia nového kráľa. (Sk 17,7) Azda práve preto vykázal cisár všetkých Židov z hlavného mesta svojej ríše. (Sk 18,2) Niektorí z týchto vyhnančov sa možno usadili v Tesalonike, alebo týmto mestom aspoň prešli, a priniesli sem správu o tom, čo sa deje v Ríme. Pretože kázanie evanjelia vyvolalo v Ríme veľký odpor, náboženský predstavitelia v Tesalonike sa začali obávať toho, že niečo podobné by sa mohlo stať aj u nich.

Mesto Tesalonika spravovala mestská rada. Bola to pravdepodobne skupina piatich alebo šiestich „starostov“, ktorí rozhodovali spoločne. Takéto usporiadanie znamenalo značný stupeň nezávislosti od Ríma, ktorú mesto určite nechcelo stratiť. Za týchto okolností je rozhodnutie predstaviteľov mesta veľmi zaujímavé. V Ríme boli za podobné nepokoje kresťania veľmi prísne stíhaní. V Tesalonike sa však mestská rada rozhodla riešiť situáciu nestranne (na rozdiel od Sk 16,22–40). Nechali si od kresťanov zaplatiť záruku, že v meste nevyvolajú nijaké verejné pobúrenie, a prepustili ich.

- **Ako v biblickej dobe, tak aj dnes môžu závisť a žiarlivosť ničiť náš život i životy iných. Ako víťaziť nad týmito deštruktívnymi vlastnosťami? V čom ťa môže inšpirovať život a učenie Pána Ježiša?**

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

APLIKÁCIA

ODCHOD DO BEROJE

Bratia hneď v noci vypravili Pavla a Sílasa do Beroje. Len čo ta prišli, vošli do židovskej synagógy. Tunajší Židia boli šľachetnejší ako v Tesalonike. Prijímali slovo s veľkou dychtivosťou a každý deň skúmali Písmo, či je to naozaj tak. A tak mnohí z nich uverili a takisto nemalo gréckych žien i mužov z vyšších vrstiev. Len čo sa však Židia v Tesalonike dozvedeli, že Pavol hlása Božie slovo aj v Beroji, prišli aj ta znepokojovať a poburovať zástupy. Bratia teda hneď vyslali Pavla, aby šiel k moru; Sílás a Timotej ostali tam. Ale tí, čo Pavla sprevádzali, zaviedli ho až do Atén. Tam prevzali príkaz pre Sílasa a Timoteja, aby čo najskôr prišli za ním, a vrátili sa. (Sk 17,10–15 SEkP)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prenasledovanie môže byť často vyvolané zlomyseľným ohováraním, ktoré je nasmerované proti nevinnému. Ale môže ho tiež vyvolať nevhodné správanie samotných veriacich. (1Pet 3,13–16; 4,12–16) Zdá sa, že problémy v Tesalonike nevyvolali len Pavlovi žiarliví odporcovia, ale tiež niektoré nerozumné činy nových veriacich. Dva listy adresované tesalonickým kresťanom ukazujú, že Pavla trápilo nevhodné správanie niektorých členov cirkvi na verejnosti.

Preto Pavol nabáda tesalonických kresťanov, aby medzi svojimi pohanskými susedmi žili tak, ako sa patrí. (1Tes 4,11.12) Vyzýva ich, aby kárali neporiadnych (1Tes 5,14) a stránili sa tých, ktorí zaháľajú. (2Tes 3,6.7) K tomu dodáva, že niektorí veriaci sú nielen leniví, ale „zaoberajú sa zbytočnosťami“. (2Tes 3,11) Niektorí členovia zboru nepôsobili problémy len cirkvi, ale aj širšej spoločnosti. Prenasledovanie v Tesalonike bolo v mnohom ohľade nespravodlivé, no niektorí kresťania ho svojím nevhodným správaním zbytočne podnecovali.

Po svojom nútenom odchode z Tesaloniky Pavol prišiel do Beroje. Tamojší Židia túžili lepšie poznať Boha a rozumieť biblickej zvesti. Počúvali Pavla s veľkým záujmom a otvorenosťou. Všetko, čo od neho počuli, porovnávali s tým, čo sami objavili pri štúdiu Starého zákona. V tom sú nám príkladom. Môžeme byť otvorení novým myšlienkam, ale vždy ich musíme overovať učením Biblie. Je veľa vecí, ktoré ešte potrebujeme poznať a pochopiť. Musíme však byť veľmi opatrní, aby nás rôzne omyly neodviedli od pravdy. Aj keď do Beroje dorazili žiarliví Židia z Tesaloniky, Pavlovi poslucháči sa neuzavreli pred evanjeliom. Mnohí z nich uverili. (v. 12) Pavol síce musel odísť do Atén, ale Sílás a Timotej zostali v Beroji a posilňovali tamojšie novovzniknuté spoločenstvo veriacich.

APLIKÁCIA

- **Zažil si situácie, keď kresťania svojím nerozumným konaním vzbudili voči sebe odpor? Aký postoj zaujať k takýmto previnilcom? Ako v takýchto chvíľach budovať kresťanské vzťahy s láskou?**

ATÉNSKA MEDZIHRA

Medzitým, čo Pavol čakal na nich v Aténach, v duchu sa znepokojoval, keď videl, že mesto je oddané modlárstvu. Preto sa v synagóge rozprával so Židmi a ctiteľmi Boha a každý deň hovoril na námestí s tými, čo tadiaľ náhodou išli. Do rozhovoru sa s ním púšťali aj niektorí filozofi, epikurejci a stoici. Jedni sa pýtali: Čo to chce tento táraj povedať? Iní zasa hovorili: Zdá sa, že hlása cudzie božstvá. To preto, lebo ohlasoval Ježiša a zmŕtvychvstanie. A tak ho vzali so sebou a odviekli na Areopág so slovami: Radi by sme sa dozvedeli, čo je to za nové učenie, ktoré ty hlásaš. Ved' to, čo počujú naše uši, je čosi neslýchané, preto sa chceme dozvedieť, čo to má byť. Všetci Aténčania, ako aj prisťahovalci z cudziny totiž najviac času venovali tomu, že rozprávali alebo počúvali niečo nové. Pavol si zastal do stredu Areopágu a povedal: Muži, Aténčania! Podľa všetkého pozorujem, že ste mimoriadne nábožní. Keď som sa prechádzal a prezeral som si vaše svätyne, našiel som aj oltár s nápisom: Neznámemu bohu. Ja vám teraz teda hlásam to, čo uctieвате, hoci to nepoznáte. (Sk 17,16–23 SEkP)

Podľa Sk 17,14–16 zostali Sílás a Timotej v Beroji, zatiaľ čo Pavol odišiel do Atén. Odkázal im však, aby prišli za ním. Z listu, ktorý neskôr píše do Tesalóniky, vyplýva, že Timotej za ním naozaj prišiel do Atén. (1Tes 3,1.2)

Po príchode do Atén Pavol nešiel priamo na Areopág (známy tiež ako „Martov pahorok“), aby tam diskutoval s tamojšími filozofmi. Určitý čas najprv chodil po meste a pozoroval ľudí. V synagóge sa stretol s aténskymi Židmi a niektorými Grékmi. Chcel sa tiež oboznámiť s prostredím a kultúrou, ktorá ovplyvňovala myslenie Aténčanov. Dodnes platí, že najlepším začiatkom misie je načúvať a byť ochotný lepšie porozumieť viere a názorom ľudí, ktorých chceme osloviť. Pavol strávil nejaký čas aj na aténskom mestskom trhovisku (neďaleko Areopágu), kde diskutoval s každým, kto mal záujem. Tým vzbudil zvedavosť u niektorých epikurejských a stoických filozofov. Pozvali ho na miesto, ktoré bolo tradične určené na takúto rozpravu.

Svoj príhovor k týmto intelektuálom začal zmienkou o náboženskom cítení miestnych obyvateľov. Východiskovou teologickou témou, ktorá im bola spoločná a ktorá všetkých zaujímala, bolo vnímanie Boha ako Stvoriteľa všetkého života. Na rozdiel od svojho kázania v synagóge tu Pavol necituje Písmo, ale grécke spisy, ktoré títo poslucháči poznali. (Sk 17,27.28) Keď „vkročil na územie“, ktoré sa už miestnym filozofom nezdalo intelektuálne prijateľné, diskusia sa rýchlo skončila. Niektorí však zostali a ďalej s Pavlom diskutovali; niektorí dokonca uverili.

- Do akej miery chápeš presvedčenie a náboženské postoje ľudí vo svojom okolí? Zaujímáš sa o ich vieru a snažíš sa lepšie ich pochopiť? Ako ti to môže pomôcť v tom, aby si im lepšie predstavil Krista?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

APLIKÁCIA

PRÍCHOD DO KORINTU

Veď slovo o kríži je bláznovstvom pre tých, čo sú na ceste k záhube, nám však, ktorí smerujeme k spásu, je Božou mocou. Veď je napísané: Zmarím múdrosť múdrych a rozumnosť rozumných zničím. Kde je múdry? Kde zákonník? Kde rečník tohto veku? Neobrátil azda Boh múdrosť tohto sveta na bláznovstvo? Pretože svet z prejavov Božej múdrosti nepoznal Boha svojou múdrosťou, zapáčilo sa Bohu spasit' veriacich bláznovstvom ohlasovania. Židia totiž žiadajú znamenia a Gréci hľadajú múdrosť, my však hlásame Krista ukrižovaného – pre Židov síce pohoršenie a pohanov bláznovstvo, ale pre povolaných, tak Židov, ako aj Grékov, Krista, Božiu moc a Božiu múdrosť. Božie bláznovstvo je totiž múdrejšie ako ľudia a Božia slabosť silnejšia ako ľudia... Aj ja, bratia, keď som prišiel k vám, neprišiel som vám ohlasovať Božie tajomstvo so vznešenosťou slova alebo múdrosti. Rozhodol som sa totiž, že medzi vami nebudem poznať nič iné okrem Ježiša Krista, a to ukrižovaného. (1Kor 1,18–25; 2,1.2 SEKP)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Timotej musel spolu s Pavlom a Sílasm opustiť Tesaloniku a odísť do Beroje, kde nejaký čas zostal. (Sk 17,10.14.15) Potom prišiel do Atén a nakrátko sa pripojil k Pavlovi, odkiaľ ho Pavol poslal späť do Tesaloniky. (1Tes 3,1.2) Tam sa znovu stretol so Sílasm. (Sk 18,5) Spolu sa vydali za Pavlom do Korintu. Prvý list Kolosanom bol s najväčšou pravdepodobnosťou napísaný z Korintu krátko po príchode Timoteja. Podľa historických zmienok v Sk 18 by sme tieto udalosti mohli zaradiť približne na prelom rokov 50 a 51 po Kristovi.

Pavol bol určite sklamaný z toho, ako sa skončilo jeho stretnutie s aténskymi filozofmi. V Korinte sa preto rozhodol, že gréckych poslucháčov osloví iným spôsobom – lepšie a jasnejšie im predstaví Krista, jeho smrť i vzkriesenie. Na svoje pôsobenie v Korinte spomína neskôr aj vo svojom liste, ktorý poslal tamojším veriacim (pozri biblický text na dnes).

Touto zmenou „stratégie“ v žiadnom prípade nechcel poprieť, že k ľuďom sa treba priblížiť spôsobom, ktorému rozumejú a ktorý je im blízky. V tom istom liste korintským veriacim napísal, že tento prístup sám horlivo zastáva. (1Kor 9,19–23) Rozdiel v spôsobe práce v Aténach a Korinte ukazuje, že osobné evanjelizačné úsilie a práca s ľuďmi nie sú „exaktné vedy“, ale proces, ktorý reaguje na potreby ľudí, s ktorými sa stretávame. Pavol nepostupoval v každom meste rovnako. Bol veľmi citlivý na dobu, prostredie, kultúru a okolnosti, v ktorých ľudia, ktorým chcel Krista predstaviť, žili.

APLIKÁCIA

- Ešte raz si prečítaj úvodný biblický text. Je aktuálny aj pre prostredie, v ktorom žiješ? Považujú ľudia v tvojom okolí kresťanskú vieru za bláznovstvo? Ako predstaviť Krista tým, ktorí túžia po zvláštnych prejavoch „múdrosti“ alebo „zázračných znameniach“?

PAVLOVO PRIATEĽSTVO

Bez vás, bratia, sme načas osireli, aj keď to bolo nakrátko a iba tvárou, no nie srdcom –, tým viac sme sa s veľkou túžbou usilovali vidieť vašu tvár. Chceli sme totiž prísť k vám, ja, Pavol, raz i druhý raz, ale satan nám to prekazil. Veď kto je naša nádej alebo radosť, alebo veniec chvály pred naším Pánom Ježišom pri jeho príchode, nie práve vy? Áno, vy ste naša sláva i radosť... Preto aj ja, keď som to už nemohol ďalej vydržať, poslal som ho, aby som sa dozvedel o vašej viere, či vás azda pokušiteľ nepokúšal a či naša námaha nevyšla nazmar. A teraz, keď Timotej prišiel od vás k nám a keď nám priniesol dobrú správu o vašej viere a láske a že si na nás stále v dobrom spomínate a túžite nás vidieť – ako aj my vás –, pri všetkej svojej tiesni a súžení sme sa, bratia, potešili pre vašu vieru... (1Tes 2,17 – 3,7 SEKp)

Pavlove hlboké slová a jeho konfrontačný tón (napr. Gal 1,6.7; 3,1–4; 4,9–11) v nás niekedy vyvolávajú mylný dojem, že tento muž bol chladný teológ, ktorý nepoznal ľudský cit a blízky vzťah. Prvý list do Tesaloniky však svedčí o opaku. Vo svojej evanjelizačnej práci nadväzoval úzke osobné a priateľské vzťahy s tými, ktorým zvestoval evanjelium.

Dnešný biblický text nám umožňuje nazrieť do sveta Pavlových citov. Naozaj sa mu clivelo po tesalonických veriacich. Túžil sa s nimi opäť stretnúť. Prial si, aby ich mohol pri Ježišovom návrate predstaviť ako „ovocie“ svojej služby. Pavol sa neuspokojil s tým, že bude sám spasený. Chcel vidieť, že jeho služba mala zmysel a že aj iným pomohol vojsť do Božieho kráľovstva.

Keď Pavol „už nemohol ďalej vydržať“ odlúčenie, poslal k nim Timoteja, aby sa dozvedel, ako sa im darí. Mal obavy, či satan nezmaril ich rozhodnutie pre Krista. Nesmierne ho potešila správa, že stoja pevne na Božej strane.

Zaujímavý postreh sledujeme v šiestom verši. Pavol sa raduje z toho, že aj Tesaloničania naňho s láskou spomínajú a túžia sa s ním znovu stretnúť. Pavlov odchod z Tesaloniky bol náhly. Preto si nebol príliš istý tým, ako Tesaloničania vnímajú jeho pôsobenie i jeho osobu. Ich vernosť ho nesmierne povzbudila. Záujem o hodnotenie vlastnej osoby pravdepodobne súviselo s úspešnosťou v práci. Veď aj Pavol bol človek. Keď si ho ľudia vážili, určite ho to tešilo (ako mnohých z nás).

Timotejova správa vyvolala u Pavla veľkú radosť. Motivovala ho k ďakovnej modlitbe. Ďalej mu však ležalo na srdci, aby jeho priatelia napredovali v duchovnom živote. Pretože s nimi nemohol byť osobne ani ich sprevádzať na ich duchovnej ceste, poslal im list, ktorý sa neskôr stal súčasťou Nového zákona.

- **Aký vzťah máš k tým, s ktorými sa rozprávaš o Kristovi? Odovzdávaš im len informácie a „pravdu“, alebo im vieš ponúknuť aj bezpodmienečnú lásku, priateľstvo a záujem? V čom ťa môže inšpirovať Pavlov príklad?**

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Keby sme sa pred Bohom pokorili, boli láskaví, zdvorilí, nežní a súcitní, bolo by sto obrátených k pravde tam, kde je teraz jeden. Aj keď vyznávame, že sme obrátení, predsa si ponechávame veľkú časť vlastného ja. Považujeme ho za príliš vzácnu na to, aby sme sa ho vzdali. Našou prednosťou je zložiť toto bremeno ku Kristovým nohám a vziať si jeho povahu a podobu.“ (9T 189.190)

„Ježiš počas celej svojej pôsobnosti učeníkom stále zdôrazňoval, že v úsilí o vyslobodenie sveta z otroctva hriechu musia s ním spolupracovať. Keď vyslal dvanásť a neskôr sedemdesiatich hlásať Božie kráľovstvo, poučil ich, aby ľuďom oznámili všetko, čo sa naučili od neho. Celým svojím úsilím ich viedol k tomu, aby ľudí oslovovali jednotlivo; dielo sa rozšíri, bude ich viac a zvesť sa dostane do najodľahlejších končín zeme. Záverečnými slovami napomenul svojich nasledovníkov, aby boli dobrými šafármi radostnej zvesti o spasení.“ (SA 22; AA 32)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ PREMÝŠLANIE

- **V triede premýšľajte o svojich odpovediach na otázku v časti na pondelok. Ako sa môžeme vyhnúť tomu, aby sme svojím správaním nerobili kresťanstvu a Ježišovi „zlú reklamu“?**
- **E. G. Whiteová hovorí v prvom citáte o probléme nášho „vlastného ja“, ktoré nám bráni v efektívnej misijnej práci. Môže to platiť aj o nás alebo našom zbore? Existuje nejaké riešenie?**
- **Slávne „veľké poverenie“, ktoré dal Ježiš svojim nasledovníkom (Mat 28,19.20), je zamerané na získavanie nových učeníkov. Smerujeme ako jednotlivci aj ako spoločenstvo k tomuto cieľu? Aký je rozdiel medzi získavaním „nových členov cirkvi“ a „nových učeníkov“?**
- **Prečo je aj dnes správa o Ježišovom kríži pre mnohých ľudí „bláznovstvom“? Je možné, že k tomu prispievame skresleným podaním evanjelia?**

ZHRNUTIE

V priebehu troch týždňov sa Pavlovi podarilo nadviazať s novými veriacimi v Tesalonike veľmi blízky priateľský vzťah. Pretože sa k nim nemohol vrátiť, poslal k nim Timoteja. Duch Svätý ho inšpiroval k tomu, že im napísal dva listy. Zmysluplná evanjelizácia sa nikdy nemôže uspokojiť s teoretickým odovzdávaním vieroučnej nauky. Kresťanská viera zahŕňa okrem vierouky aj osobné vzťahy, priateľstvo, záujem a službu.